

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 25/2008 rd

Regeringens proposition med förslag till statsgaranti i samband med utbetalning av depositioner vid Kaupthing Banks filial i Finland

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 22 oktober 2008 en proposition med förslag till statsgaranti i samband med utbetalning av depositioner vid Kaupthing Banks filial i Finland (RP 182/2008 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsdirektör Pekka Laajanen, finansministeriet
- professor Mikael Hidén
- professor Olli Mäenpää
- professor Kaarlo Tuori.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen enligt 82 § 2 mom. i grundlagen ger sitt samtycke till att statsrådet eller, på de villkor statsrådet bestämmer, finansministeriet utan krav på motsäkerhet kan ge statsgaranti som borgen för arrangemang i samband med depositioner i Kaupthing Bank hf:s filial i Finland. Tre finländska affärsbanker har kommit överens om att utbetalningen av ca 10 000 insättares depositioner på ca 115 miljoner euro ska tryggas genom ett separat bolag som bildats och finansieras av Nordea Bank Finland Abp, OP-Pohjola-gruppen och Sampo Bank Abp. Det är fråga om en uppgörelse inom den

privata sektorn till marknadsmässiga villkor, där ovan nämnda banker bär den kommersiella risken och kreditrisken i anknytning till arrangemanget. Uppgörelsen ändrar inte på gällande principer för insättningsgaranti i Finland. Även om arrangemanget godkänts av de isländska myndigheterna, kan utbetalningen av depositioner i ett senare skede påverkas av återvinningstalan som väcks på Island eller av andra jämförbara rättsliga risker, som det är nödvändigt att skydda sig mot med statsgaranti.

Propositionen innehåller inga motiv som gäller behandlingsordningen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Enligt propositionsmotiven har isländska staten tagit kontroll över Kaupthing Bank hf. Vidare sägs det i motiven att verksamheten vid bankens finländska filial har avbrutits med Finansinspektionens beslut. Filialen har kontomedel från ca 10 000 insättare till ett belopp av ca 115 miljoner euro. En uppgörelse har nåtts om utbetalning av de insatta medlen, och enligt den övertar tre affärsbanker med verksamhet i Finland det ekonomiska ansvaret för att Kaupthing hf:s inlåningsstock i Finland betalas ut. I detta syfte bildas ett särskilt bolag som får Kaupthing hf:s lånefordringar och andra tillgångar som pant eller genom köp. Det är meningen att insättarnas tillgångar återbetalas fullt ut.

Enligt vår gällande lagstiftning är skyddet för insättare i inlåningsbanker ordnat genom den insättningsgarantifond som avses i 7 kap. i kreditinstitutslagen (121/2007). Enligt 105 § i den lagen ersätts högst 25 000 euro av en insättares tillgodohavanden i en och samma inlåningsbank av insättningsgarantifondens medel. Enligt en proposition som nyligen lämnades till riksdagen (RP 158/2008 rd) ska detta högsta belopp höjas till 50 000 euro.

Skillnaderna mellan dessa högsta ersättningsbelopp ger anledning att titta på bevillningsfullmakten i ljuset av den allmänna jämlikhetsbestämmelsen i 6 § 1 mom. i grundlagen. I detta avseende kan man redan inledningsvis konstatera att grunderna för Kaupthing-uppgörelsen och lösningen med den nämnda insättningsgarantin skiljer sig väsentligen från varandra, även om syftet med båda arrangemangen i sig är detsamma. Insättningsgarantin är en lagstadgad ordning, medan det är en privaträttslig överenskommelse mellan tre affärsbanker när insättningarna för kunderna i Kaupthing tryggas. Den statsgaranti som beviljas är enligt propositionsmotiven i första hand avsedd att täcka sådana återvinningsanspråk eller andra anspråk som, om de godkänns av domstol, kan medföra ekonomiska påföljder för de tre affärsbanker som deltar i uppgörelsen eller för det separata bolag som

bankerna bildat för ändamålet. Regeringen föreslår att statsgarantin ska beviljas i en situation där de risker redan realiserats för dem som har insatta medel på Kaupthingbankens filial i Finland och där det föreligger faktisk risk för att insättningarna går förlorade utan den föreslagna lösningen. Insättningsgarantin kan å sin sida karaktäriseras som en säkerhetsordning som träder till i sista hand när det gäller inlåningsbankernas verksamhet. Den allmänna uppfattningen är att något sådant inte är att vänta. Utskottet påpekar också att syftet med statsgarantin är att se till att tilltron till inlåningsverksamheten rent generellt inte rubbas. Ett sådant väsentligt mål som är viktigt för hela samhällsekonomin utgör samtidigt ett mycket vägande samhälleligt skäl för den föreslagna åtgärden.

Därför anser grundlagsutskottet att det inte finns några konstitutionella hinder för att bevilja statsgarantin. Utskottet vill ändå samtidigt påpeka att statsgarantin enligt klämman i propositionen också ska gälla den skada som Kaupthing Bank hf:s filial i Finland orsakar insättarna. En sådan statsgaranti som utsträcker sig till enskilda personer ter sig i viss utsträckning som ett besynnerligt arrangemang. Grundlagsutskottet anser också att finansutskottet bör försöka utreda vilka förluster och kostnader som slutligen kan vara kopplade till det insättningsbelopp på 115 miljoner euro som anger den övre gränsen för statsgarantin. Avslutningsvis påpekar grundlagsutskottet att den anser det vara självklart att de preciserande villkor för statsgarantin som nämns i propositionsklämman till sin natur kan vara enbart preciserande och att de inte kan ändra den föreslagna helhetslösningens karaktär.

Utlåtande

Grundlagsutskottet anser

att det inte finns några konstitutionella hinder för att ge samtycke till beviljande av den statsgaranti som föreslås i propositionen.

Helsingfors den 24 oktober 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Jacob Söderman /sd
medl. Tuomo Hänninen /cent
Ulla Karvo /saml
Elsi Katainen /cent
Esko Kiviranta /cent
Kari Kärkkäinen /kd
Elisabeth Naucclér /sv

Ville Niinistö /gröna
Mikaela Nylander /sv
Tuula Peltonen /sd
Veijo Puhjo /vänst
Tapani Tölli /cent
Tuulikki Ukkola /saml
Antti Vuolanne /sd
ers. Johannes Koskinen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Risto Eerola.